

Nastavni predmet: HRVATSKI JEZIK	PREDMETNO PODRUČJE
	A. Jezik i komunikacija
NASTAVNA TEMA	1. LIJEPA NAŠA VIRTUALNA
NASTAVNA JEDINICA	Predikat
PREDVIĐENO TRAJANJE	1 sat
Odgojno-obrazovni ishodi na razini kurikula	SSŠ HJ A.2.4. Učenik opisuje rečenice u tekstu i primjenjuje sintaktička pravila u oblikovanju teksta u govoru i pismu.
Razrada odgojno-obrazovnih ishoda	SSŠ HJ A.2.4. <ul style="list-style-type: none"> • opisuje riječ kao sintaktičku jedinicu • prepoznaje sintaktičku službu riječi u rečenici
Aktivnosti učenika	<ul style="list-style-type: none"> • navodi svoja zapažanja i asocijacije • postavlja pitanja radi provjere razumijevanja • uočava i izdvaja bitno u vezi s novom jezičnom pojavom – predikat • bilježi ključne spoznaje i osobitosti nove jezične pojave – glagolski i imenski predikat • primjenjuje točne jezične oblike imenskog predikata
Očekivanja međupredmetnih tema (MPT)	<p>uku A.4/5.2. Učenik se koristi različitim strategijama učenja i samostalno ih primjenjuje u ostvarivanju ciljeva učenja i rješavanju problema u svim područjima učenja.</p> <p>uku B.4/5.2. Učenik prati učinkovitost učenja i svoje napredovanje tijekom učenja.</p> <p>uku B.4/5.4. Učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak te na temelju toga planira buduće učenje.</p> <p>uku D.4/5.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.</p>
Nastavna sredstva, pomagala, izvori i materijali	<ul style="list-style-type: none"> • udžbenik (str. 39. – 43.); digitalni udžbenik; nastavni listići; radna bilježnica, bilježnica
TIJEK (ARTIKULACIJA) PRVOGA NASTAVNOG SATA	
UVODNI DIO (7 minuta)	<p>Učenici na početku nastavnoga sata promatraju kompoziciju vlaka i odgovaraju na pitanja u rubrici <i>Za zagrijavanje</i> (str. 39.) s ciljem upoznavanja i razumijevanja temeljnih obilježja jezikoslovne discipline koja je temelj izučavanja jezika u ovome razredu – sintakse – uspostavljanjem analogije s objektivnom stvarnošću (kompozicija vlaka – sintaksa).</p> <p>Motivacijski se zadatak može provesti u frontalnome obliku rada ili radom u paru uz objavu rezultata.</p> <p>Definiraju se, imenuju i određuju pojmovi: rečenica, gramatičko ustrojstvo rečenice, članjivost, članovi rečeničnoga ustrojstva.</p> <p>Nastavnik/nastavnica govori kako će poznavanje dosad stečenoga znanje (vrste riječi, sintagma) biti važno za razumijevanje gramatičkoga ustrojstva rečenice.</p>
	<p>Nastavnik/nastavnica ili učenici čitaju ili slušaju zvučni zapis teksta u digitalnome udžbeniku <i>Europa te čeka! Napravi prvi korak!</i> (str. 40.) i postavlja pitanja iz rubrike <i>Fokus na tekst</i> (str. 40.) kojima se provjerava razumijevanje pročitanaoga.</p> <p>Potom nastavnik/nastavnica potiče učenike na sastavljanje rečenice u sadašnjemu vremenu kojom će izreći obavijest na temelju riječi ponuđenih u udžbeniku (str. 40). Prema vlastitoj procjeni nastavnik/nastavnica na ploču bilježi druge riječi tematski i sadržajno povezane s lingvometodičkim predloškom, s istim zadatkom i ciljem.</p> <p>Uz pomoć pitanja u rubrici <i>Fokus na tekst</i> (str. 41) učenici analiziraju sastavljenu rečenicu i uočavaju da je glagol (<i>putuje</i>) središnji element rečenice koji upravlja</p>

<p>SREDIŠNJI DIO (30 minuta)</p>	<p>ostalim rečeničnim dijelovima. Određuju mu gramatičke kategorije. U poveznici s izdvojenim primjerom glagola definira se predikat (temelj ili jezgra rečenice; otvara mjesto drugim rečeničnim članovima, neovisan; označivanje oznakom <i>P</i>). Oblikuje se zapis na planu ploče.</p> <p>Nastavnik/nastavnica najavljuje bavljenje dvjema vrstama predikata. U skladu s procjenom osnovnoškolskoga znanja učenika o predikatu prilagođava pristup, vrijeme te opseg poučavanja.</p> <p>Na primjerima rečenica u udžbeniku u poglavlju <i>Glagol u službi predikata</i> uočavaju što znači da je glagol u službi predikata, da dijelovi predikata mogu biti i neke druge riječi (čestica <i>ne</i> i povratna zamjenica <i>se</i>).</p> <p>Uz jedan novi izdvojeni primjer rečenice (npr. <i>Nina je već neko vrijeme maštala o putovanju vlakom po Europi.</i>) ponavlja se prethodno uočeno i definiraju se obilježja glagolskoga predikata.</p> <p>Prema vlastitoj procjeni nastavnik/nastavnica uvodi razliku između jednostavnoga i složenoga glagolskog predikata.</p> <p>Nastavnik/nastavnica izdvaja dvije rečenice na ploču – jednu s glagolskim predikatom (u perfektu ili futuru) i jednu s imenskim predikatom na ploču (<i>Nina je putovala. / Nina je putnica.</i>). Učenici u njima izdvajaju predikate te uspoređujući rečenice i izdvajanjem gramatičkih kategorija riječi koje su u tim primjerima u službi predikata uočavaju razliku između glagolskoga i imenskoga predikata.</p> <p>Ponavljaju se imenske riječi, a zatim učenici pokušavaju sami oblikovati rečenice u kojima će imenski predikat biti izrečen svim imenskim vrstama riječi.</p> <p>Proučava se grafički prikaz u udžbeniku (str. 43.), a zatim i definira imenski predikat.</p> <p>Izdvaja se na ploču primjer rečenica (<i>Prijatelj je sretan. / Prijatelj je sretni.</i>) s imenskim predikatom (i s određenim i neodređenim pridjevom) te učenici u tom problemskom zadatku dolaze do zaključka o obliku pridjeva u imenskome predikatu.</p>
<p>ZAVRŠNI DIO (8 minuta)</p>	<p>Nastavnik/nastavnica dijeli učenike u manje skupine. Trebaju u nekoliko rečenica napisati kamo bi i zašto oni željeli putovati vlakom.</p> <p>U napisanim rečenicama trebaju izdvojiti predikate, razlikovati primjere glagolskih i imenskih predikata i odrediti im gramatičke kategorije. Zadatkom se provjerava naučeno na nastavnome satu i osvještava razlika između vrste riječi i službe riječi u rečenici.</p> <p>Učenici prema procjeni nastavnika/nastavnice rješavaju zadatke u radnoj bilježnici. Usmeno se provjerava točnost u rješavanju zadataka.</p> <p>Učenici mogu riješiti izlaznu karticu za samoprocjenu (Prilog III.).</p>
<p>POSEBNI OBLICI PRILAGODBE</p>	
<p>visokomotivirani učenici</p>	<p>Prilog II.</p>
<p>učenici s teškoćama</p>	<p>Prilog I.</p>
<p>inojezični učenici</p>	<p>Prilog I.</p>
<p>VREDNOVANJE ISHODA</p>	
<p>vrednovanje za učenje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • provjera učenikova razumijevanja i napredovanja na temelju vođenoga razgovora tijekom rada na satu i rješavanja ostalih zadataka za samostalan rad, rad u paru ili skupinski rad • analiza rješenja zadataka
<p>vrednovanje kao učenje</p>	<ul style="list-style-type: none"> • listić za samoprocjenu (Prilog III.)
<p>vrednovanje naučenoga</p>	<p>Nije predviđeno.</p>

- zvučni zapis – *Europa te čeka! Napravi prvi korak!*
- križaljka *Predikat i subjekt*

PLAN PLOČE**Gramatičko ustrojstvo rečenice**

- **sintaksa** – jezikoslovna disciplina koja se bavi pravilima povezivanja riječi u spojeve riječi i rečenice
- **rečenica**
 - temeljna sintaktička jedinica kojom se prenosi potpuna obavijest
 - sastoji se od jedne ili više međusobno povezanih riječi
- **članjivost rečenice** – raščlanjivanje na rečenične dijelove s točno određenom službom (funkcijom)

↓
članovi rečeničnoga ustrojstva

- **gramatičko ustrojstvo rečenice** – skup gramatičkih odnosa među rečeničnim dijelovima

PREDIKAT

P gl.

Nina, putovati, vlak, Europa → Nina putuje vlakom po Europi.

- predikat – temelj ili jezgre rečenice, otvara mjesto drugim rečeničnim članovima, neovisan; oznaka *P*
- gramatičke kategorije: glagol, 3. l., jd., prezent, nesvršeni, neprijelazni

Glagolski predikat

P

P

Nina je već neko vrijeme maštala o putovanju vlakom po Europi.

- predikat izrečen glagolom u određenom glagolskom vremenu/načinu licu i broju
- dijelovi predikata i: čestica *ne*, povratna zamjenica *se*
- dijelovi predikata mogu biti odvojeni

Imenski predikat

P gl.

Nina je putovala.

– izrečen glagolom

P im.

Nina je putnica.

pomoćni glagol *biti* + imenica u N
zamjenica
pridjev
broj

spona/kopula + imenska riječ u nominativu

P im.

Prijatelj je sretan. – neodređeni oblik pridjeva

P im.

Prijatelj je sretni.

Prilog I. Nastavni listić za učenike s teškoćama i inojezične učenike

1. U sljedećoj rečenici podcrtaj predikate.

Za ljetne praznike putujem na more. Nadam se da ću se lijepo provesti.

2. Predikatima iz prethodnoga zadatka odredi gramatičke kategorije.

3. U sljedećoj rečenici podcrtaj predikat pa odgovori na ostala pitanja.

Marko je nogometaš.

a) Je li predikat u prethodnoj rečenici glagolski ili imenski? _____

b) Dokaži svoju tvrdnju tako što ćeš analizirati taj predikat s obzirom na vrste riječi od kojih je sastavljen.

4. Što je predikat u sljedećoj rečenici? Zaokruži točan odgovor.

Počela sam planirati putovanje.

a) *počela sam*

b) *počela sam planirati*

c) *planirati*

d) *počela sam planirati putovanje*

Prilog II. Nastavni listić za visokomotivirane učenike

1. Pročitaj medijski tekst *ŽELJEZNICA JE U MODI: Lonely Planet izabrao je 24 najljepša putovanja vlakom: Hrvatske nema, ali tu su naši susjedi* na mrežnim stranicama *tportala*: bit.ly/LP-tportal .
2. Koje je prikazano putovanje privuklo tvoju pozornost? Objasni.

3. Odaberi jedno putovanje po svojem izboru pa u tekstu o tome putovanju:

- a) podcrtaj predikate
- b) odredi jesu li glagolski ili imenski
- c) ako je riječ o glagolskome predikatu, odredi li jednostavan ili složen
- d) ako je riječ o imenskome predikatu, odredi kojom je imenskom riječi izrečen uz pomoćni glagol *biti*
- e) odredi gramatičke kategorije izdvojenih predikata.

4. Objasni razliku između glagola kao vrste riječi i predikata kao službe riječi u rečenici.
